PRZEGLĄD PRASY ZAGRANICZNEJ

CODZIENNY BIULETYN
WYDZIAŁU PRASOWEGO

MINISTERSTWA SPRAW ZAGRANICZNYCH

Rok VIII Warszawa, środa 2 sierpnia 1933 r. Nr. 174

ADRES REDAKCJI: ul. Marsz. Focha 1. Telefon 545-90 wewn. Nr. 16

SPRAWY POLSKIE

POLSKA A Z. S. R. R.
POLSKA A NIEMCY.

Der Tag 1.VIII. w art. wst. Freytagh-Loringhovena pod nagł. „Unruhiges Frankreich" dowodzi, że obecnie panujące zaniepokojenie jest wywołane tylko przez Francję. Brzmi to, zdaniem autora, dziwnie, lecz właśnie Francja przez stawianie oporu naturalnemu biegowi wypadków historycznych chce nawracać te wypadki ku takim formom życia, które już dawno się przeżyły. Autor sądzi jednak, że Francja naskutek swej siły materjalnej i politycznej może jeszcze przez dziesiątki lat podtrzymywać system wersalski. Dlatego autor przestrzega, aby położenia obecnego, niekorzystnego dla Niemiec, nie lekceważyć, jak to czyniły poprzednie rządy, lecz wyjść naprzeciw niebezpieczeństwu. Głównem niebezpieczeństwem jest jego zdaniem zbliżenie Rosji i Polski, do którego dołączyła się w ostatnich dniach Finlandja. Autor wyraża żal, że ten kraj, tak przyjaźnie usposobiony dla Niemiec, został zmuszony do przyłączenia się do grona wrogów Niemiec. To samo dotyczy sprawy paktów bezpieczeństwa na Bałkanie i nad morzem Czarnem. Ważniejszą rzeczą, niż treść tych paktów jest to, iż ich patronką jest Francja; pakty te mają symboliczne znaczenie jako objawy odosobnienia Niemiec. Podobno zbliżenie polsko - rosyjskie dozna pogłębienia, co jest możliwe ze względu na to, iż Rosjanie gwałtownie potrzebują zabezpieczenia od zachodu, a Polacy wszystkie swe siły chcą skupić dla obrony granicy zachodniej. Autor poczytuje dojście do skutku układów wschodnich za wielki sukces francuskiej dyplomacji i nie należy nawet tego ukrywać, iż Niemcy istotnie nie zdołały nic przeprowadzić. Kiedy Francja teraz już przeprowadziła zmianę położenia na wschodzie Europy na swoją korzyść, zwróciła się ku Włochom, a równocześnie publicyści francuscy, którzy przedtem byli pojednawczo usposobieni dla Niemiec (n. p. d'Ormesson), występują przeciw dozbrajaniu się tych ostatnich. Francja zatem na wszystkich odcinkach sieje niepokój. Autor wkońcu podnosi, że Niemcy powinny przedewszystkiem mieć zwrócony wzrok na wschód, gdyż stamtąd zagraża „największe i najbardziej bezpośrednie niebezpieczeństwo".

Völkischer Beobachter 1.VIII. zamieszcza artykuł „Zur Haager Enscheidung", w którym dowodzi — rzekomo na podstawie głosów prasy zagranicznej — że Trybunał Międzynarodowy w Hadze powziął decyzję w sprawie polskiej reformy rolnej w chwili, gdy atmosfera nie była pomyślna dla objektywnego sądzenia. Autor podkreśla, iż nie można się obronić wrażeniu, że decyzja Trybunału wypłynęła raczej z motywów politycznych, niż prawnych. Tymczasem sprawa powstrzymania reformy rolnej w Polsce odnośnie do mniejszości niemieckiej posiada bardzo ważne znaczenie, albowiem Polacy nadal przeprowadzają „gospodarczą masakrę ludności niemieckiej". Autor podnosi, że Niemcy nie mogą zgodzić się na późniejsze odszkodowania pieniężne za odebraną ziemię mniejszości niemieckiej, lecz muszą domagać się zwrócenia tej samej ziemi w naturze. Odrzucając teraz wniosek niemiecki Trybunał Międzynarodowy postąpił, wbrew swej dotychczasowej praktyce, tembardziej, że wniosek ten odpowiadał stanowisku komitetu prawników Ligi. Teraz należy przynajmniej dążyć do tego, aby najrychlej odbyła się główna rozprawa. Obowiązkiem Trybunału jest bowiem również dbać o skuteczną ochronę mniejszości narodowych, a tem samem przyczynić się do uspokojenia atmosfery.

The Times 31.VII. podaje wiadomość o decyzji Trybunału Międzyn. odrzucającej żądanie Niemiec wstrzymania reformy rolnej w Polsce i przytacza motywy, jakiemi Trybunał się powodował przy odrzuceniu żądania niemieckiego.

Siegodnia 31.VII. donosi z Warszawy o pogłoskach w sprawie nominacji Karola Radka na stanowisko posła w Warszawie.

POLSKA A PAKT CZTERECH.

Königsb. Hart. Ztg. 29.VII. w art. wst. p. n. „Obawy Polski" omawia stanowisko Polski wobec paktu czterech, podkreślając, że z pośród sprzymierzeńców Francji Polska najenergiczniej protestowała i protestuje nadal przeciwko temu paktowi. Dziennik zaznacza, że protest Polski wypływa z obawy, że pakt czterech może przyczynić się do wzmożenia tendencyj rewizjonistycznych, poczem pisze: „Pakt czterech w rzeczywistości przerywa ciszę w kwestji rewizji granic. Próby Polski przeciwstawienia temu paktowi paktu wschodniego pozbawione są widoków powodzenia". Wkońcu dziennik wskazuje na to, że pewne koła polskie szukają rzekomo środków unieszkodliwienia paktu czterech, a to przez przystąpienie do niego Polski i uzyskanie przez Polskę stałego miejsca w Radzie Ligi Narodów.

SYTUACJA POLITYCZNA I GOSPODARCZA W POLSCE.

Prawda 31.VII. poświęca artykuł sprawie obniżenia płac w polskim przemyśle górniczym. Zdaniem dziennika, należy się liczyć z możliwością strajku górników, który „otworzy nową erę walk klasowych w Polsce". Szczególnie zaostrzyła się ostatnio sytuacja na Górnym Śląsku, gdzie kopalnie zamykane są jedna po drugiej i robotnicy wyrzucani na bruk. Żądanie przemysłowców obniżenia płac wywołało silne wzburzenie wśród górników. Sądząc według danych prasowych, robotnicy zdecydowani są nie odstąpić ani na jotę od swego stanowiska.

POLSKA A PAŃSTWA BAŁTYCKIE.

Lietuvos Žinios 31.VII. informuje, że w tych dniach ma przybyć na Litwę wycieczka 76 włościan z „okupowanej Litwy". Dziennik zaznacza, że jest to pierwsza tego rodzaju wycieczka Litwinów z kraju wileńskiego, dotychczas bowiem przybywali na Litwę wyłącznie Żydzi wileńscy.

Siegodnia 31.VII. zamieszcza obszerne sprawozdanie swego korespondenta o pobycie w Warszawie oficerów łotewskiej eskadry wojennej, cytując m. inn. ustęp przemówienia komandora Spade o wrażeniu, jakie wywarł na gościach łotewskich port w Gdyni.

ZAGADNIENIA OGÓLNE

AUSTRJA A NIEMCY. SYTUACJA POLITYCZNA W NIEMCZECH.

Prasa francuska żywo zajmuje się przelotami aeroplanów niemieckich nad terytorjum austrjackiem.

Le Journal 31.VII., omawiając (w art. Saint-Briec'a) to złamanie suwerenności austrjackiej przez Niemcy, uważa, iż nasuwa się konieczność akcji międzynarodowej. „Najwyższy czas już wiedzieć, czy rewolucja niemiecka rzeczywiście zamierza przekreślić wszystkie zasady dobrych obyczajów międzynarodowych. Jest rzeczą bardzo dobrą podpisywać pakty; ale lepiej jest zacząć od poszanowania podstawowych zasad prawa narodów".

L'Echo de Paris 1.VIII. (w art. Pertinax'a) pisze, że od kilku lat stanowisko Niemiec wobec Austrji polegało na dążeniu do zniszczenia niepodległości tej ostatniej. Kanclerz Dollfuss walczy z naporem Hitlerowców, lecz walka taka natrafia na różne trudności. Należy, zdaniem autora, stwierdzić, że niepodległości Austrji zagraża teraz wielkie niebezpieczeństwo i trzeba zastanowić się, czyby nie zwołać Rady Ligi Nar. w myśl par. 11-go statutu. Połączeniu Austrji z Niemcami przeciwne są Włochy i takie zapewnienia otrzymał od nich de Jouvenel. Teraz byłaby sposobność zadokumentować tę współpracę włosko - francuską. Autor wyraża żal, że Mała Ententa zmieniła na ostatnim zjeździe zdanie co do natychmiastowego zarządzenia mobilizacji na wypadek „Anschlussu"; widocznie powzięto to postanowienie w tem przekonaniu, że dostateczne jest czuwanie Włoch nad tą sprawą. W istocie jednak takie stanowisko Małej Ententy raczej poszło na rękę hitlerowcom. Napór tych ostatnich możnaby, zdaniem autora, powstrzymać przez utworzenie przez Francję i Włochy ligi przeciw rozrostowi pangermanizmu.

La Republique 31.VII., omawiając w art. P. Dominique'a p. n. „Délire antijuif" wywiad, udzielony przez Goemboes'a „Sanday Referee", stwierdza, iż antysemickie jego wywody podziałają w N.-Yorku jak wybuch bomby. Autor przypomina, iż N.-York posiada 1 miljon ludności żydowskiej, t. j. dwa razy tyle, ile miały jej całe Niemcy przed dojściem Hitlera do rządów. „Prawdą jest — pisze autor — że w rezultacie jest sprawą Niemiec zdecydowanie się na to, czemu oddać pierwszeństwo: swojej pasji hitlerowskiej czy interesom. Jeśli chodzi o nas, to my — zarówno w płaszczyźnie handlowej jak kulturalnej — możemy tylko zyskać na objawach tego szału".

The Manchester Guardian 31.VII. pisze, że na zjeździe międzynarodowej Federacji Związków Zawodowych w Brukseli prezes tej Federacji Walter M. Citrine w mowie powitalnej zwrócił się gwałtownie przeciw terorowi, jakiemu podlegają robotnicy w Niemczech. Citrine nawołuje do zorganizowania akcji międzynarodowej przeciw hitleryzmowi i faszyzmowi.

POLITYKA ZAGRANICZNA WĘGIER.

The Manchester Guardian 31.VII. pisze, że wizyta premjera węgierskiego w Rzymie jest dowodem, iż na stole obrad znajduje się sprawa środkowej Europy. Węgry, dążące do rewizji traktatu trianońskiego, należą do państw, które sprawę rewizji wysuwają na czoło, lecz po dojściu do władzy Hitlera i jego polityki wobec Austrji sprawa zaczęła się nieco wikłać, albowiem Włochy, patronujące rewizjonizmowi, są całkowicie przeciwne niektórym poglądom na rewizję traktatów. Węgry mają więc teraz dwie drogi

zarobki płac w polskim przemyśle górniczym. Zdaniem dziennika, należy się liczyć z możliwością strajku górników, który „otworzy nową erę walk klasowych w Polsce". Szczególnie zaostrzyła się ostatnio sytuacja na Górnym Śląsku, gdzie kopalnie zamykane są jedna po drugiej i robotnicy wyrzucani na bruk. Żądanie przemysłowców obniżenia płac wywołało silne wzburzenie wśród górników. Według danych prasowych, robotnicy zdecydowani są nie ustąpić ani na jotę od swego stanowiska.

POLSKA A PAŃSTWA BAŁTYCKIE

Lietuvos Žinios 27.VII. informuje, że w tych dniach ma przybyć na Litwę wycieczka 70 włościan z „okupowanej Litwy". Dziennik zaznacza, że jest to pierwsza tego rodzaju wycieczka Litwinów z kraju wileńskiego, dotychczas bowiem przybywali na Litwę wyłącznie Żydzi wileńscy.

Siegodnia 31.VII. zamieszcza obszerne sprawozdanie swego korespondenta o pobycie w Warszawie oficerów łotewskiej [illegible], cytując m. in. ustęp przemówienia [illegible] o wrażeniu, jakie wywarł na gościach łotewskich port w Gdyni.

Siegodnia 11.VII. donosi z Warszawy o pogłoskach w sprawie nominacji Karola [illegible] na stanowisko posła w Warszawie.

POLSKA A PAKT CZTERECH

Königsb. Hart. Ztg. 29.VII. w art. wst. p. n. „Obawy Polski" omawia stanowisko Polski wobec paktu czterech, podkreślając, że z pośród sprzymierzeńców Francji Polska najenergiczniej protestowała i protestuje nadal przeciwko temu paktowi. Dziennik zaznacza, że protest Polski wypływa z obawy, że pakt czterech może przyczynić się do wzmożenia tendencyj rewizjonistycznych, [illegible] pakt czterech w rzeczywistości [illegible] w kwestji rewizji granic. Próby Polski przeciwstawienia temu paktowi paktu wschodniego pozbawione są widoków powodzenia. W końcu dziennik wskazuje na to, że [illegible] środków umiędzynarodowienia [illegible] czterech, a to przez przystąpienie do niego Polski i uzyskanie przez Polskę stałego miejsca w Radzie Ligi Narodów.

SYTUACJA POLITYCZNA I GOSPODARCZA W POLSCE

[illegible] 31.VII. poświęca artykuł sprawie [illegible]

ZAGADNIENIA OGÓLNE

[illegible] przez utworzenie przez Francję i Włochy [illegible] paktu czterech.

La République 27.VII. zamieszcza w art. P. Dominique'a p. n. „Dollar contre l'univers" [illegible] Greenbauma „Sunday Referee", [illegible] w N.-Yorku [illegible] bomby. Autor przypomina, że N.-York posiada 7 miljon ludności [illegible] ... [illegible] — przez autor — że w [illegible] odda[ć] pierwszeństwo [illegible] interesom. Jeśli chodzi o nas, to my — [illegible] w płaszczyźnie handlowej [illegible] — [illegible] tylko [illegible] na obawach [illegible]."

The Manchester Guardian [illegible] VII. [illegible] międzynarodowej [illegible] w Berlinie [illegible]. M. [illegible] w Niemczech. [illegible] międzynarodowej [illegible] zarządzenia.

POLITYKA ZAGRANICZNA WĘGIER

The Manchester Guardian 1.VII. [illegible] wizyta premjera węgierskiego [illegible] w Rzymie jest dowodem, że [illegible] zbliża się sprawa rewizji traktatu Trianon. Węgry [illegible] do Włoch [illegible] sprawy rewizji [illegible] tak jak [illegible] do władzy Hitlera [illegible] polityki wobec [illegible] sprawa [illegible] Włochy [illegible] rewizjonistycznych, [illegible] całkowicie [illegible] węgierskim [illegible] Trianon. Węgry [illegible] dwie drogi

AUSTRJA A NIEMCY.

SYTUACJA POLITYCZNA W NIEMCZECH

[illegible]

[illegible] 1.VII. [illegible]

Le Petit Parisien 1.VII. w art. Pertinaxa [illegible] Niemcy [illegible] Dollfussa walczy z naporem hitlerowców [illegible] stwierdza, że nie [illegible] Austrji [illegible] niedopuszczalne [illegible], aby nie naruszać [illegible] Rady Ligi Nar. [illegible] statutu. Położenie Austrji z Niemcami [illegible] Włochy i także [illegible] od nich do [illegible] zadokumentować współpracy [illegible]. Autor wyraża [illegible] nie udało [illegible] ministrowego zarządzenia [illegible] na wypadek „Anschlussu"; widocznie [illegible] to przekonania, że [illegible] jest [illegible] Wtedy [illegible] sprawa. W istocie jednak także [illegible] Małej Ententy [illegible] na rękę hitlerowcom. Nacisk tych ostatnich zmusiły, zdaniem Hitlera,

do wyboru: albo iść z Niemcami na politykę awantur z widokami na ogólną wojnę, albo iść z Włochami i przy pomocy paktu czterech oczekiwać ewentualnej zmiany granic na swoją korzyść na drodze pokojowej. Narazie Węgry na wszelki wypadek opowiadają się za współpracą z Włochami. Lecz nie przekreślają swoich dobrych stosunków z Niemcami; chcą one odczekać, jak się położenie rozwinie później, lecz nieokreślone odłożenie rewizji może wciągnąć je na niebezpieczną drogę.

NIEMCY A PAŃSTWA BAŁTYCKIE.

Lietuvos Žinios 31.VII. zamieszcza p. n. „Konferencja dyplomatów niemieckich w Dorpacie naradza się nad niedopuszczeniem do utworzenia bloku państw bałtyckich" informację następującej treści: „Wczoraj rozpoczęły się w Dorpacie obrady posłów niemieckich, akredytowanych w państwach bałtyckich — Litwie, Łotwie, Estonji i Finlandji. Celem tych obrad jest wzmożenie wpływów niemieckich w państwach bałtyckich. Prasa donosiła już o tem, że Francja dąży do utworzenia z państw bałtyckich — poprzez mały blok Litwy, Łotwy i Estonji — szerokiego bloku państw, do którego weszłyby również Polska i Finlandja. Blok taki — zdaniem Niemców — byłby skierowany przeciwko Rzeszy i stanowiłby wielką tamę dla niemieckiego parcia na wschód. Dyplomacja niemiecka chce za wszelką cenę przeszkodzić powstaniu takiego bloku. To też zgromadzeni obecnie w Dorpacie posłowie niemieccy naradzają się nad uzgodnieniem ich działalności, a to w celu skutecznego przeciwstawienia się wpływom Francji w państwach bałtyckich... Wyrażany jest pogląd, że po tej konferencji szerzenie wpływów niemieckich w państwach bałtyckich nabierze większego rozmachu, w związku z czem Niemcy mogą niektórym państwom bałtyckim poczynić ustępstwa w dziedzinie gospodarczej".

SYTUACJA POLITYCZNA W RUMUNJI. RUMUNJA A Z. S. R. R.

Viitorul 28.VII. dowodzi, że stronnictwu narodowo-włościańskiemu grozi rozłam na obie dawne jego części składowe: włościan i narodowców.

Cuvantul 30.VII. donosi, że ambasador Francji w Moskwie Alphand na wyjezdnem do Rosji oświadczył dziennikarzom, iż Rumunja wkrótce wyśle przedstawiciela do Moskwy.

DALEKI WSCHÓD.

Morning Post 29.VII. donosi w depeszy z Tokio o niebywałym wzroście eksportu japońskiego w ciągu 6 miesięcy r. b.; wzrost ten sięga 50% w porówaniu do eksportu odpowiedniego okresu r. ub.

RÓŻNE.

Prasa sowiecka z 30.VII. poświęcona jest niemal wyłącznie 30-ej rocznicy drugiego zjazdu partji socjaldemokratycznej, na którym nastąpił rozłam tej partji i założona została partja komunistyczna.

Viitorul 30.VII. komentuje wiadomość podaną przez „Daily Express" o zaproponowaniu Watykanowi miejsca w Lidze Narodów, twierdząc, że jest to za późno, kiedy narody są poróżnione, konferencja rozbrojeniowa — upadła, a w Niemczech panuje hitleryzm. Pozatem poważnienie między narodami chrześcijańskiemi nie daje nadziei, żeby papież tu pomógł.

Poslednija Nowosti 31.VII. podają, że nieliczna grupa trockistów we Francji, na której czele stoi Borys Suwarin, wystosowała do redakcji „Populaire" list otwarty. „Aby położyć kres oszczerczym pogłoskom" autorzy listu stwierdzają, że Trocki zwrócił się do władz francuskich o wizę jedynie w celu odbycia kuracji we Francji. Rząd francuski nie brał żadnego udziału w podróży Trockiego. Środki ostrożności dla ochrony Trockiego przed zamachem lub prowokacją zostały przedsięwzięte przez jego osobistych przyjaciół. Trocki przybył do brzegów Francji na specjalnie wynajętej przez przyjaciół łodzi, „aby uniknąć możliwych komplikacyj w porcie marsylskim ze strony faszystów francuskich i rosyjskich oraz ze strony biurokratów stalinowskich".

Le Mois z lipca w artykule senatora Berengera o pakcie czterech twierdzi, że warunkiem skuteczności paktu jest nienaruszenie przez żadne z wielkich mocarstw równowagi Europy Środkowej, w szczególności Niemcy nie powinny uzyskać uprzywilejowanej pozycji w Austrji, Włochy zaś na Węgrzech. Dopełnieniem paktu czterech winien być pakt sześciu w składzie Austrja, Czechosłowacja, Jugosławja, Węgry, Rumunja i Bułgarja. Oba te pakty wystarczą do przywrócenia pokoju i równowagi w Europie.

Drukarnia „Kadra", Warszawa, Długa 50. Telefon 11-86-30. Drukowano na prawach rękopisu